

**การพัฒนาระบบลิขสิทธิ์ไทย
เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศ***

ปัจจุบันทรัพย์สินทางปัญญาได้ทวีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในบริบททางด้านเศรษฐกิจการค้าทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ดังนั้น การอำนวยความสะดวกทางการค้ารวมถึงการมีระบบปกป้องและคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรต่อการค้าและการลงทุนจึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและดึงดูดผู้ประกอบการและนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาดำเนินธุรกิจในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ผ่านมา ไทยมีการพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการและนักลงทุนต่างชาติตลอดทั้งหน่วยงานของต่างประเทศยังเล็งเห็นช่องว่างสำหรับการพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญา รวมถึงลิขสิทธิ์ (Room for IP Development) โดยเฉพาะในส่วนที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุนในไทย โดยประเทศคู่ค้าสำคัญของไทย เช่น สหรัฐฯ และสหภาพยุโรป ได้แสดงความเห็นด้านทรัพย์สินทางปัญญาของไทยผ่านเอกสารและรายงานต่างๆ ที่มีการเผยแพร่ไปทั่วโลก อาทิ รายงานการจัดสถานะการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของไทยตามกฎหมายการค้าสหรัฐฯ มาตรา ๓๐๑ พิเศษ (Special ๓๐๑ Report) ของผู้แทนการค้าสหรัฐอเมริกา (USTR) รายงานดัชนีด้านทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ (International IP Index) ของสภาหอการค้าสหรัฐฯ รายงานการคุ้มครองและการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศที่สามของคณะกรรมการยุโรป (EC) และเอกสารทำที่ของภาคธุรกิจยุโรปในประเทศไทยของสมาคมการค้ายุโรปเพื่อธุรกิจและการพาณิชย์ (EABC) ซึ่งเอกสารและรายงานดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างสำหรับการพัฒนาด้านทรัพย์สินทางปัญญา (Room for IP Development) รวมถึงลิขสิทธิ์สำหรับไทยได้

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลและความเห็นในเอกสารและรายงานต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น โดยนำมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อเท็จจริงและสถานการณ์ด้านลิขสิทธิ์ในประเทศไทยในปัจจุบัน จะพบว่าหลายส่วนของข้อมูลและความเห็นเป็นสิ่งที่น่าสนใจและสามารถถูกนำมาใช้พิจารณาประกอบการจัดทำแนวทางการพัฒนาระบบลิขสิทธิ์ของประเทศเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศทางการค้าและการลงทุนภายในประเทศได้ โดยเฉพาะในเรื่องการปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ในท้องตลาดและตลาดออนไลน์ การบรรเทาปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ การบังคับใช้สิทธิที่มีประสิทธิภาพในกรณีที่มีการลักลอบบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ (Cam-cording) การแก้ไขปัญหาการจับเก็บค่าลิขสิทธิ์โดยมิชอบ การเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองมาตรการทางเทคโนโลยี การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (รวมถึงลิขสิทธิ์) ในกระบวนการทางศาล การยกเลิกข้อบทบางประการที่ไม่ได้มีการบังคับใช้ในทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ การแก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ และการเร่งรัดการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญา WIPO Copyright Treaty (WCT) และ WIPO Performances and Phonograms Treaty (WPPT)

ที่ผ่านมา กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ร่วมกับหน่วยงานพันธมิตรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนดำเนินการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบลิขสิทธิ์ของไทย โดยมุ่งเน้นให้ลิขสิทธิ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะสามารถเอื้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งการดำเนินการของกรมฯ นอกจากจะสามารถช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และการใช้ซอฟต์แวร์ (Soft Power) ของไทยแล้ว ยังมีส่วนที่สามารถตอบสนองต่อความเห็นด้านลิขสิทธิ์ของประเทศคู่ค้าสำคัญของประเทศ โดยทำให้นักธุรกิจและนักลงทุนต่างชาติเชื่อมั่นในระบบลิขสิทธิ์และเข้ามาประกอบกิจการในไทยมากยิ่งขึ้น สิ่งที่เป็นประเด็นท้าทายหลังจากนี้ คือ การเกิดขึ้นของยุคความปกติใหม่ (New Normal) ซึ่งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์จะต้องร่วมกันประเมินสถานการณ์ในยุคความปกติใหม่ และบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาระบบลิขสิทธิ์ของประเทศที่สามารถตอบสนองต่อพลวัตในทุกมิติ โดยทำให้ลิขสิทธิ์เป็นกลไกหนึ่งที่จะสามารถช่วยทำให้เกิดการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างแท้จริง

* ผู้เขียน คือ นายสุเขต บริบูรณ์ศรี นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ กรมทรัพย์สินทางปัญญา